

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie obwinionego adwokata K. S.
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2025 r.
wniosku obwinionego o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu
sprawy o sygn. akt II ZO 70/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym – Izbą Odpowiedzialności Zawodowej zawisła sprawa zainicjowana wnioskiem obwinionego adwokata K. S. z dnia 27 czerwca 2023 r. o wznowienie postępowania zakończonych postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2023 r. sygn. akt II ZO 8/22. Do rozpoznania wskazanego wniosku został wyznaczony SSN Marek Motuk, a sprawa ta została zarejestrowana pod sygn. akt II ZO 70/24.

Obwiniony we wniosku z dnia 24 września 2024 r. zwrócił się o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 70/24, wskazując, że w sprawie, którą chce wznowić, orzekali sędziowie powołani do służby w procedurze przewidującej udział Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej z zastosowaniem art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186), zwanej dalej „u.k.r.s.”. Zdaniem

skarżącego, wniosek o wznowienie postępowania nie powinien być rozpoznawany przez sędziego, który został powołany na zajmowane stanowisko sędziowskie w tożsamej procedurze, lecz sędzia ten powinien zostać wyłączony na podstawie art. 40 k.p.k. Powołał się przy tym na orzeczenie o wyłączeniu SSN Marka Motuka wydane w sprawie o sygn. akt IV KO 86/21 oraz na wskazania płynące z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt [...], która w jego ocenie ma moc zasady prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że argumentacja przytoczona we wniosku, koncentrująca się wokół kwestii związanych z procedurą nominacyjną sędziego objętego wnioskiem o wyłączenie, w zupełności pomija obowiązujący w Rzeczypospolitej Polskiej stan prawny. Stan ten został ukształtowany przy zastosowaniu wykładni przepisów dokonanej przez Trybunał Konstytucyjny w szeregu przytoczonych niżej orzeczeń, które to orzeczenia – zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji – mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Co do kwestii związanych z podstawą prawną złożonego wniosku o wyłączenie (art. 41 § 1 k.p.k.), należy wskazać, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19 (który wszedł w życie z dniem 12 marca 2020 r.), przepis art. 41 § 1 k.p.k. utracił moc w zakresie, w jakim dopuszczał rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a u.k.r.s. Już choćby z tego powodu rozważenie okoliczności przytoczonych we wniosku w kontekście powołanego przepisu jest niedopuszczalne.

Z kolei zapatrywania prawne dotyczące wpływu potencjalnej wadliwości powołania sędziego we wskazanym wyżej trybie na prawidłowość obsady sądu (w kontekście zastosowania art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo art. 379 pkt 4 k.p.c.) zawarte w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt [...], utraciły

swą aktualność, wobec wejścia w życie – z dniem 21 kwietnia 2020 r. – wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20. W powołanym orzeczeniu Trybunał Konstytucyjny uznał wspomnianą uchwałę za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, a także z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Skutkiem wejścia w życie powołanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy obowiązującej aktu, którego niezgodność z normami prawnymi wyższego rzędu została stwierdzona w tym orzeczeniu (por. art. 190 ust. 3 Konstytucji).

Z kolei postanowienie o wyłączeniu SSN Marka Motuka wydane w sprawie o sygn. akt IV KO 86/21 odnosi skutek tylko i wyłącznie we wskazanej sprawie, a rozstrzygnięcie to nie ma wpływu na ocenę wniosku o wyłączenie rozpoznawanego w niniejszym postępowaniu.

Należy też dostrzec, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt K 7/21, stwierdził niezgodność z Konstytucją zdania pierwszego art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w zakresie, w jakim unormowanie to przy ocenie spełnienia warunku „sądu ustanowionego ustawą”:

1. upoważnia Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe do dokonywania oceny zgodności z Konstytucją i Konwencją ustaw dotyczących ustroju sądownictwa, właściwości sądów oraz ustawy określającej ustrój, zakres działania, tryb pracy i sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa;
2. umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji;
3. dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego.

Wspomniane orzeczenie weszło w życie z dniem 21 marca 2022 r.

Wnioskodawca powołując się na sugerowaną we wniosku wadliwość procedury nominacyjnej na stanowiska sędziowskie, odwołuje się do argumentacji pozostającej w sprzeczności z normami konstytucyjnymi, co szczegółowo zostało wykazane w powołanych wyżej orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego.

Odnosząc się do podniesionej we wniosku przesłanki wyłączenia sędziego wynikającej z treści art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. należy przypomnieć, że sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio. Wykładnia językowa tego określenia wskazuje, że chodzi tu o sprawę, która wprost ma związek z osobą sędziego, a więc taka sprawa, rozstrzygnięciem której sędzia jest osobiście zainteresowany. Zwrot „bezpośrednio”, którym posługuje się powołany przepis oznacza zatem, że pomiędzy sprawą określonego sędziego, a jego osobą nie ma ogniw pośrednich. Taka sytuacja nie zachodzi w przypadku orzekania przez SSN Marka Motuka w sprawie o sygn. akt II ZO 70/24.

Z kolei wskazywany jako ewentualna podstawa wyłączenia przepis art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym, nie ma zastosowania w niniejszej sprawie. Jak wskazuje Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie, że w trybie art. 41 § 1 k.p.k. (a więc w postępowaniu inicjowanym wnioskiem o wyłączenie), nie można oceniać zagadnienia bezstronności sędziego w aspekcie okoliczności towarzyszących jego powołaniu; tego typu okoliczności mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia jedynie w sprawie o stwierdzenie spełniania przez sędziego przesłanek niezawisłości i bezstronności, prowadzonej w trybie określonym w art. 29 § 5 i nast. ustawy o Sądzie Najwyższym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2024 r. sygn. akt I ZO 35/23, z dnia 23 maja 2024 r. sygn. akt I ZO 116/23, z dnia 28 maja 2024 r. sygn. akt I ZO 70/24).

Konkludując, należy stwierdzić, że wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka pozbawiony jest podstaw zarówno formalnoprocesowych, jak i merytorycznych, co w części wykluczało możliwość jego rozpoznania, a w pozostałym zakresie czyniło niezasadnym.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[a.ł.]